

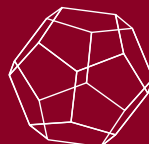
Innovasjon

Godt styresett

Strategien for innovasjon og godt styresett på lokalt nivå

KOMMUNAL- OG REGIONALDEPARTEMENTET

Strategien for innovasjon og godt styresett på lokalt nivå

Vedtatt i mars 2008.

Strategien er et praktisk verktøy som kan gi synergier mellom alle interessenter, lokale, regionale, nasjonale og europeiske, ved å arbeide sammen med felles verktøy. Målet er å øke kvaliteten i den lokale styringen i samsvar med de tolv prinsippene for godt demokratisk styresett.

Strategien kan hjelpe kommuner til å forbedre deres myndighetsutøvelse og til å forbedre tjenestene overfor befolkningen.

Mennesker i hjertet av lokaldemokratiet

Uansett hvor vi velger å bo, arbeide og tilbringe fritiden, vil livskvaliteten til hver og en av oss i stor grad avhenge av kvaliteten på kommunene våre.

Vi ønsker og fortjener et offentlig styre som tar våre behov og ønsker seriøst, og som forsøker å bidra til å forbedre vår livskvalitet. Deltakelse skal være mulig for alle, slik at et mangfold av stemmer kan bli hørt, ikke bare i forbindelse med valg, men gjennom hele valgperioden, når offentlige oppgaver planlegges, utføres og evalueres.

Vi vil at kommunene våre respekterer nasjonale lover, og kontinuerlig forbedrer tjenestene i tråd med samfunnsutviklingen. Tjenestene bør forbedres kontinuerlig i tråd med samfunnsutviklingen. Innbyggerne forventer en kommune som leverer tjenester av høy kvalitet, gir innsyn, er ansvarlig og lydhør.

Lokaldemokratiet er en viktig del av demokratiet. Dette er tydelig understreket ved at 44 land har undertegnet Europarådets europeiske charter for lokalt selvstyre.

Effektivt lokaldemokrati: en fornuftig investering

Et effektivt, transparent og ansvarlig lokaldemokrati er ikke luksus, men en fornuftig investering. En kommune som hører på oss, som respekterer mangfoldet og som sørger for tjenester for de som trenger det, er en kommune som bryr seg om lokalsamfunnet, vår trivsel og de resultater som leveres. Vi ønsker å leve i områder som er sikre, rene, mangfoldige, som har gode utdanningsmuligheter, trygge veier, god offentlig transport, områder for rekreasjon, enkel tilgang til informasjon, gode helse- og omsorgstjenester osv.

Samfunnet avhenger av et effektivt demokrati og et godt styresett på alle nivåer. Det bidrar til å forebygge konflikter, fremme stabilitet, minimere avfall, legge til rette for økonomisk og sosial framgang, og er nødvendig for å skape bærekraftige samfunn der vi alle ønsker å bo og arbeide.

Godt styresett

Europarådets rolle

Europarådet støtter opp om den pågående forbedringen av demokratiet som foregår på alle nivå, med fokus på det lokale. Europarådet oppfordrer regjeringer til å få på plass retningslinjer og verktøy som hjelper kommuner til å drive mer effektivt. Europarådet støtter kommuner som oppriktig forplikter seg til et effektivt demokratisk styresett. Gjennom Europarådet kan kommuner og deres medlemsorganisasjoner utveksle erfaringer og praksis og lære av hverandre.

Videre anerkjenner Europarådet kommuner som oppfyller målene for godt styresett.

Europarådet gjør dette gjennom Strategien for innovasjon og godt styresett på lokalt nivå (The Strategy for Innovation and Good Governance at Local Level) og en egen europeisk utmerkelse for godt demokratisk styresett, som alle kommuner kan ta del i.

I Valencia i 2007 erklærte de europeiske ministerne med ansvar for lokale og regionale myndigheter i de 47 medlemslandene i Europarådet, at den europeiske strategien skulle være deres felles mål.

En europeisk strategi for kvalitet i lokaldemokratiet

Strategiens 12 prinsipper (se siste sider) omfatter de grunnleggende verdiene i europeisk demokrati og hvilke krav som må oppfylles for godt demokratisk styresett.

Ved bruk av de 12 prinsippene, kan kommuner fra alle 47 medlemsland i Europarådet kontinuerlig forbedre sitt styresett. Parallelt kan det statlige nivået skape institusjonelle betingelser for et bedre lokalt styresett, ved å bygge på de eksisterende forpliktelsene i det europeiske charteret for lokalt selvstyre og andre av Europarådets standarder.

Den nye europeiske utmerkelsen for innovasjon og godt demokratisk styresett tildeles kommuner som har oppnådd et generelt høyt nivå innenfor strategiens 12 prinsipper.

Utmerkelsen tildeles nasjonalt i regi av en nasjonal styringsgruppe med bistand fra uavhengige eksperter som vurderer kvaliteten på styresettet til søknadskommunen opp i mot de 12 prinsippene.

Hvordan implementeres strategien?

1. **Kommuner** forplikter seg til å forbedre sine prestasjoner kontinuerlig, og inviteres til formelt å slutte seg til Europarådets strategi og de 12 prinsippene.
2. **Regjeringene** eller **kommunenes medlemsorganisasjoner**, avhengig av hvilket nivå som er mest hensiktsmessig, utarbeider og vedtar nasjonale handlingsprogrammer, fremhever tiltak som skal treffes og legger til rette for at de skal kunne gjennomføres.
3. En europeisk utmerkelse, forberedt og akkreditert av **Europarådet**, blir utdelt nasjonalt til kommuner som har oppnådd et visst nivå for godt demokratisk styresett knyttet til de 12 prinsippene.

Hva kan statlige myndigheter gjøre?

I hele Europa kan sentrale myndigheter diskutere strategien med kommunenes nasjonale medlemsorganisasjoner. Dersom de blir enige om at strategien vil skape bedre lokal styring, kan de delta i Europarådets arbeid og invitere kommuner til å arbeide for å implementere den.

Implementering følger vanligvis stegene under:

- utnevning av prosjektleder for å koordinere implementeringen;
- en behovsanalyse i lys av alle eller noen av de 12 prinsippene, for å se hvilke som trenger å bli jobbet med for å oppnå bedre styresett;
- diskusjon av resultatene av behovsanalysen og deling av erfaring og kunnskap med andre land;
- utarbeide et handlingsprogram med konkrete aktiviteter for forbedring (f.eks. opplæring og kapasitetsbyggingsprogrammer, endringer i regelverket, tilby insentiver, sikre erfaringsutveksling).

Innovasjon, eksperimentering og læring fra andre er en svært effektiv måte å forbedre kvaliteten i den lokale styringen.

Hva kan kommuner gjøre?

På eget initiativ eller etter invitasjon fra de nasjonale medlemsorganisasjonene, kan kommuner slutte seg til og arbeide for å oppfylle de 12 prinsippene.

Hva kan regionale myndigheter gjøre?

Regionale myndigheter kan:

- informere kommunene om strategien, dens fordeler og hvordan den blir implementert;
- invitere kommuner til å slutte seg til strategien;
- arrangere møter regionalt for at kommunene kan dele erfaringer;
- skape, legge til rette for eller støtte forhold som gjør at kommuner kan forbedre kvaliteten i deres styre;
- oppmuntre kommuner til å implementere strategien ved å gi anerkjennelse til engasjerte kommuner.

Avslutningsvis kan regionale myndigheter også, ut fra en interesse om å forbedre eget styresett, la seg inspirere av strategiens retningslinjer.

Hvem forvalter strategien?

Europarådet har det overordnede ansvaret for strategien. Europarådet har oppnevnt en styringskomité med representanter fra Europarådets parlamentarikerforsamling, Kongressen for lokale og regionale myndigheter, Konferansen av internasjonale frivillige organisasjoner og Europeisk komité for lokalt og regional demokrati (CDLR) som ivaretar oppfølgingen av strategien.

Europarådets styringskomité skal følge opp strategien, gi råd om hvordan den kan iverksettes og utvikler strategien videre i lys av erfaringer. Den:

- gir støtte, på etterspørsel, til nasjonale og regionale myndigheter og kommunenes medlemsorganisasjoner i utviklingen av initiativer og handlingsprogrammer for å iverksette strategien;
- bifaller de nasjonale og regionale handlingsprogrammene;
- informerer om den europeiske utmerkelsen for innovasjon og godt demokratisk styresett på lokalt nivå over hele kontinentet;
- godkjenner individuelle medlemsstaters prosedyrer for tildeling av utmerkelsen og gir, etter anmodning, nødvendig teknisk bistand til gjennomføringen.

En dodekahedron i krystall med de tolv prinsippene inngravert vil bli gitt til kommunene som får den europeiske utmerkelsen.

Hvordan kan min kommune delta i arbeidet med strategien?

Dersom du ønsker at din kommune skal delta i arbeidet med strategien, om du er ordfører, administrativt ansatt, lokal folkevalgt eller innbygger, kan du enten kontakte KS eller en representant fra direktoratet for demokratiske institusjoner i Europarådet i Strasbourg, Frankrike.

De tolv prinsippene for godt styresett på lokalt nivå

→ Prinsipp 1

Rettferdige valg, representasjon og deltakelse

- Lokalvalgene er frie og rettferdige, i tråd med internasjonale standarder og nasjonal lovgivning, og de gjennomføres uten fusk.
- Borgerne er i sentrum for offentlig virksomhet og de involveres systematisk i det offentlige liv.
- Alle menn og kvinner kan delta i beslutningsprosessene, enten direkte eller gjennom interesseorganisasjoner. Deltakelse er basert på ytrings-, møte- og foreningsfrihet.
- Alle stemmer, inkludert mindre privilegerte og sårbare grupper, blir hørt og tatt hensyn til i forbindelse med beslutningsprosessene, også beslutninger som angår fordeling av ressurser.
- Det gjøres alltid redelige forsøk på å mekle mellom ulike legitime interesser og i å nå bred enighet om hva som er til det beste for hele samfunnet og hvordan dette kan oppnås.
- Beslutninger tas i tråd med flertallets vilje, mens mindretallets rettigheter og interesser blir respektert.

→ Prinsipp 2

Respons

- Mål, regler, strukturer og prosedyrer er tilpasset innbyggernes legitime forventninger og behov.
- Offentlige tjenester blir levert, og forespørsler og klager blir besvart innen rimelige frister.

→ Prinsipp 3

Effektivitet

- Resultatene tilfredsstillende avtalte mål.
- Ressursene utnyttet optimalt.
- Et velfungerende styringssystem gjør det mulig å evaluere og forbedre kostnadseffektiviteten i tjenesteytingen.
- For å bedre ytelsen, foretas revisjoner med jevne mellomrom.

→ Prinsipp 4

Åpenhet

- Beslutninger tas og gjennomføres i samsvar med lover og regler.
- Det er offentlig tilgang til all informasjon som ikke er unntatt offentlighet av godt definerte grunner iht. lov.
- Informasjon om beslutninger, implementering av politikk og resultater offentliggjøres på en måte som gjør det mulig for innbyggerne å følge med og bidra i kommunens arbeid.

→ Prinsipp 5

Rettssikkerhet

- Kommunene holder seg til loven og til rettslige bestemmelser.
- Regler og reguleringer håndheves upartisk.

→ Prinsipp 6

Etikk

- Fellesinteresser går foran individuelle interesser.
- Det finnes effektive midler for å motvirke og bekjempe alle former for korrupsjon.
- Interessekonflikter klargjøres i god tid, og personer som er inhabile avstår fra å ta del i relevante beslutninger.

→ Prinsipp 7

Kompetanse og kapasitet

- Administrasjonens styringskompetanse styrkes og vedlikeholdes kontinuerlig.
- Offentlige ansatte motiveres til hele tiden å forbedre ytelsene.
- Praktiske metoder og prosedyrer opprettes og benyttes for å omdanne ferdigheter til kapasitet og for å produsere bedre resultater.

→ Prinsipp 8

Innovasjon og åpenhet for forandringer

- Det søkes etter nye og effektive løsninger på problemer, og i tjenesteytingen utnyttes fordelene ved moderne metoder.
- Det er interesse for å prøve ut nye løsninger og lære av andres erfaringer.
- Det skapes et klima for endring for å oppnå bedre resultater.

→ Prinsipp 9

Bærekraft og langsiktighet

- Det tas hensyn til fremtidige generasjoners behov i dagens politikk.
- Det blir hele tiden tatt hensyn til samfunnets bærekraft. Beslutningene søker å få med alle kostnader og ikke overføre problemer og spenninger, enten de er miljømessige, strukturelle, finansielle, økonomiske eller sosiale, til fremtidige generasjoner.
- Det er et bredt og langsiktig perspektiv for utviklingen av lokalsamfunnet, ved siden av en forståelse av hva som kreves for å oppnå en slik utvikling.

- Det er en forståelse for de historiske, kulturelle og sosiale forhold i lokalsamfunnet som framtidsperspektivet bygger på.

→ Prinsipp 10

Sunn finansiell styring

- Avgiftene overstiger ikke det tjenesten koster. Avgifter settes ikke slik at etterspørselen reduseres vesentlig, særlig for sentrale kommunale tjenester.
- Ansvarlig finansiell styring, herunder ved inngåelse av kontrakter og låneopptak, estimering av ressurser, inntekter og reserver, og i bruk av ekstraordinære inntekter.
- Økonomiplaner for flere år utarbeides i konsultasjon med innbyggerne.
- Risiko er skikkelig vurdert og håndtert, herunder ved publisering av regnskapet og, ved offentlig-privat samarbeid, gjennom realistisk deling av risiko.
- Kommuner tar del i interkommunalt samarbeid, hvor byrder, goder og risiko deles.

→ Prinsipp 11

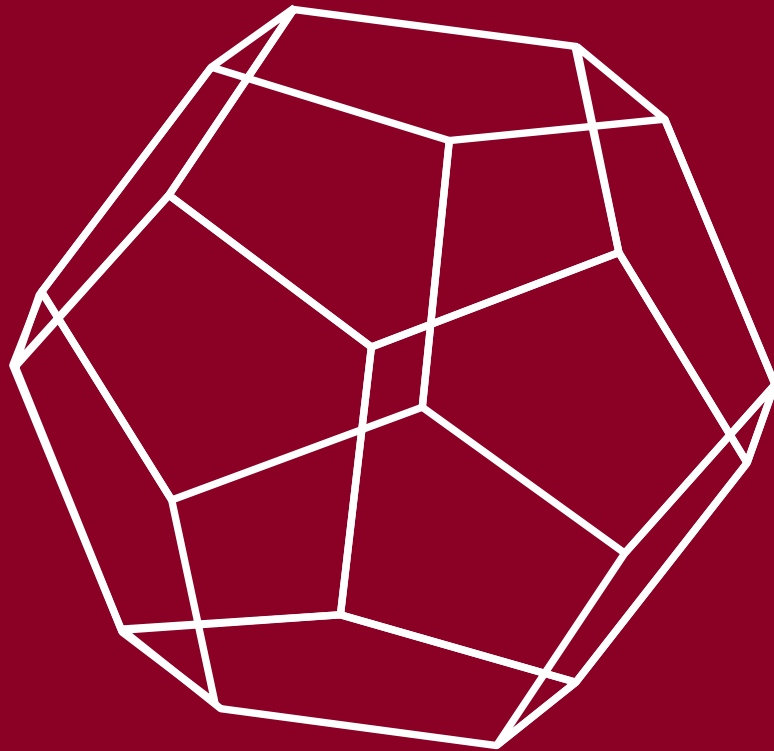
Menneskerettigheter, kulturelt mangfold og sosial samhörighet

- Innenfor lokale myndigheters innflytelsesområde, blir menneskerettigheter respektert, beskyttet og implementert, og diskriminering på alle grunnlag blir bekjempet.
- Kulturelt mangfold vurderes som en berikelse, og det arbeides kontinuerlig for å sikre at alle deltar og inkluderes i lokalsamfunnet.
- Sosial samhörighet og integrering av geografisk vanskeligstilte områder fremmes.
- Tilgjengelighet til viktige tjenester opprettholdes, særlig for vanskeligstilte deler av befolkningen.

→ Prinsipp 12

Ansvarlighet

- Alle beslutningstakere, kollektive og individuelle, tar ansvar for sine beslutninger.
- Beslutninger blir rapportert, forklart og kan sanksjoneres.
- Det finnes effektive tiltak mot ulovlig styring og mot handlinger fra kommuner som krenker borgerrettigheter

Directorate of Democratic Institutions
Directorate General of Democracy and Political Affairs
Council of Europe – Strasbourg – F-67075

Tel: +33 3 88 41 20 00
Email: Info.DDI@coe.int

www.coe.int/localdemocracy

KOMMUNAL- OG REGIONALDEPARTEMENTET

